

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 czerwca 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. , po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 kwietnia 2023 r. , odmówił B. K. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawcy odmówiono przyznania emerytury na podstawie art.4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ: nie udowodnił okresu pracy w warunkach szczególnych wynoszącego co najmniej 15 lat, przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie wykonywał prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze , w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art.33 ustawy emerytalnej , po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze , w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał ,że do pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił wnioskodawcy okresów zatrudnienia: od 2 maja 1989 r. do 15 lutego 1993 r. oraz od 16 lutego 1993 r. do 30 września 2003 r.

/ decyzja k.45 – 45 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 7 lipca 2023 r. B. K. złożył odwołanie od ww. decyzji. W treści odwołania wskazał , że wykonywał pracę w warunkach szczególnych w następujących zakładach pracy:

- od 1 września 1980 r. do 30 kwietnia 1989 r. w (...) Wytwórni (...) jako formowacz wyrobów szklanych.
- od 2 maja 1989 r. do 15 lutego 1993 r. w (...) Zakładach (...) przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu , remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.
- od 16 lutego 1993 r. do 30 września 2003 r. w (...) Zakładach (...) przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu , remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

B. K. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej , ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu , w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

/odwołanie k.3 – 5/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.11 – 12/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca B. K. urodził się (...)

/okoliczności bezsporne/

W dniu 12 kwietnia 2023 r. B. K. złożył wniosek o emeryturę pomostową.

/wniosek k.1 – 4 plik I akt ZUS/

Po rozpatrzeniu powyższego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną decyzję.

/decyzja k.45 – 45 odwrót plik I akt ZUS/

Wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w łącznym wymiarze 30 lat , 10 miesięcy i 5 dni.

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 1 września 1980 r. do 30 kwietnia 1989 r. B. K. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Pracy (...) w Ł.. W zakresie powierzonych obowiązków wnioskodawca zajmował się ręcznym formowaniem, przy pomocy palnika, wyrobów szklanych – termometrów lekarskich, które napełniał rtęcią. Ww. zakład pracy nie był hutą szkła.

/zeznania świadków: M. M. min.00:57:27 – 01:03:35, A. P. min.01:04:21 – 01:13:19, zeznania wnioskodawcy min.01:13:30 – 01:14:51 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:31 – 00:34:30 rozprawy z dnia 24 października 2023 r., płyta CD k. 68, świadectwo pracy k.9 – 9 odwrót plik I akt ZUS/

W okresie od 2 maja 1989 r. do 30 września 2003. B. K. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach Radiowych (...) w Ł. (w końcowej fazie rozpatrywanego okresu noszących nazwę (...) sp. z o.o. w likwidacji). W zakresie powierzonych obowiązków wnioskodawca zajmował się obsługą znajdujących się w zakładzie węzłów cieplnych. B. K. za pomocą zaworów ręcznych regulował ilość ciepła (pary technicznej) dostarczanej na hale produkcyjne – wydziały ww. zakładu pracy. Nie były to bloki energetyczne. Ciepło wykorzystywane w zakładzie pochodziło z elektrociepłowni miejskiej.

/zeznania świadków: S. S. min.00:36:51 – 00:47:20, S. K. min.00:48:02 – 00:56:55, zeznania wnioskodawcy min.01:13:30 – 01:14:51 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:31 – 00:34:30 rozprawy z dnia 24 października 2023 r., płyta CD k. 68, dokumentacja osobowa wnioskodawcy k.30 – 48/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, których wiarygodność nie była przez strony kwestionowana oraz na podstawie zeznań świadków i przesłuchania wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 164) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art.11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3.

Prace w szczególnych warunkach to w myśl art.3 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają

przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z kolei prace o szczególnym charakterze to w myśl art.3 ust.3 cytowanej ustawy prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Z kolei art.49 powoływanej ustawy zawarty w rozdziale 9 zatytułowanym „Przepisy przejściowe, dostosowawcze i końcowe” w obecnym brzmieniu przewiduje, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy (to jest w dniu 1 stycznia 2009 r.) miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Zgodnie z treścią art. 51 ustawy pomostowej płatnik składek zobowiązany jest do wystawienia zaświadczenia o wykonywaniu prac w szczególnych warunkach szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1, 3, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r.

Wskazać w tym miejscu należy, że na mocy ustawy z dnia 9 marca 2022 r. o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 755), która weszła w życie z dniem 20 kwietnia 2022 roku uchylono pkt 7 art.4, co oznacza, że obecnie do nabycia prawa do emerytury pomostowej nie jest wymagane rozwiązanie stosunku pracy.

Stosownie zaś do treści art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j Dz. U. z 2023 roku, poz. 1251), ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 punkt 1. Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Dz. U. z 1983 roku nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz A wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 i 2 tegoż rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 grudnia 1997

roku II UKN 417/97; 15 listopada 2000 roku II UKN 39/00). Okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 ww. rozporządzenia).

Regulacja § 2, statująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma jednak zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84).

Wnioskodawca urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku, ukończył 60 lat, legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze przekraczającym 25 lat.

W rozpoznawanej sprawie podstawą odmowy przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej było ustalenie, że nie spełnił ona warunków do jej przyznania w oparciu o przepis art.4 , czy też art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż nie spełnił on przesłanki wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3.

Spór sprowadzał się w takim razie do zbadania, czy prace wykonywane przez wnioskodawcę w jakimkolwiek okresie jego zatrudnienia można zakwalifikować do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z przytoczonymi wyżej przepisami ustawy o emeryturach pomostowych za pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 lub 3 ustawy można traktować tylko tego pracownika, który w pełnym wymiarze czasu pracy wykonuje prace na stanowisku wymienionym w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy. Prace zaliczane do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymienione w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy stanowią katalog zamknięty, co powoduje, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem /por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Ł. z dnia 13 grudnia 2011 r., sygn. III SA/Lu653/11, opubl.: L.; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 września 2011 r. sygn. I OSK 421/11, opubl.: LEX nr 996963/.

Załącznik nr 1 punkt 8 do ustawy o emeryturach pomostowych wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych zaliczone są prace bezpośrednio przy ręcznym zestawianiu surowców lub ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła.

Załącznik nr 2 punkt 16 do ustawy o emeryturach pomostowych wskazuje, że prace bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię elektryczną lub ciepłą są pracami w szczególnych warunkach.

W świetle cytowanych wyżej przepisów zasadniczą kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, od której zależała skuteczność odwołania B. K. było ustalenie, czy obowiązki jakie wykonywał w ww. spornych okresach odpowiadały ww. pracom wymienionym w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych.

Oceniając charakter pracy B. K. w oparciu o dokumenty, zeznania świadków oraz przesłuchanie wnioskodawcy, stwierdzić jednoznacznie należy, że żadne z zajmowanych przez niego stanowisk nie odpowiada opisowi prac wyszczególnionych w załączniku nr 1 lub 2 do omawianego aktu prawnego.

Wprawdzie podczas zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w Ł. wnioskodawca zajmował się ręcznym formowaniem , przy pomocy palnika, wyrobów szklanych – termometrów lekarskich , które napelniał rtęcią , to jednak z całą pewnością nie sposób przyjąć ,że prace polegające w istocie na obróbce gotowych półproduktów były tożsame z pracami wykonywanymi w hucie szkła. Nadto ww. zakład pracy ponad wszelką wątpliwość nie był hutą szkła.

Podczas zaś zatrudnienia w (...) Zakładach Radiowych (...) w Ł. wnioskodawca wprawdzie zajmował się obsługą znajdujących się w zakładzie węzłów ciepłych, to jednak prace te z całą pewnością nie polegały na sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię, gdyż ciepło wykorzystywane w zakładzie pochodziło z elektrociepłowni miejskiej.

W tym miejscu wskazać należy, że jakkolwiek prace formowacza wyrobów szklanych - termometrów rtęciowych wymienione są w dziale XIII, poz.3, a prace związane m.in. z eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych wymienione są w dziale II poz.1 Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), to jednak fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach określonej w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro prace te nie zostały wymienione w załączniku nr 1 lub 2 do omawianego aktu prawnego.

Podkreślić w tym miejscu należy, że prawo do emerytury pomostowej jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Podzielając takie rozumienie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, należy stwierdzić, że ustawodawca w załącznikach nr 1 i 2 w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Oznacza to, że wymienione w nim prace stanowią katalog zamknięty i tym samym wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury pomostowej.

Skoro zaś prace jakie wykonywał wnioskodawca w spornym okresie nie zostały obecnie wymienione ani w załączniku Nr 1 ani Nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, to nie przysługuje mu prawo do tego świadczenia.

W świetle tak poczynionych ustaleń Sąd Okręgowy podzielił ocenę organu rentowego, że

B. K. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W konsekwencji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 Sąd Okręgowy odwołanie oddalił.